

Лі Син-у

НА ЧУЖИНІ

*З корейської переклала
Ханна Кузьменко*

ВИДАВНИЦТВО АНЕТТИ АНТОНЕНКО
ЛЬВІВ

1

Шість місяців. Такий «строк» отримав Хван Сонхо. П'ять місяців і дев'ятнадцять днів, якщо точніше. «Це, звісно, не один-два дні, та й не рік. Власне, від сьогодні лишається п'ять місяців та двадцять дев'ять днів», — десять днів тому поплескав його по спині шеф, мер міста-мегаполіса, населення якого наближалось до трьох мільйонів. Три мільйони. Майже як усе населення Албанії чи Монголії. Немало країн, де людей ще менше. Тож можна собі уявити масштаби цього міста, а разом з тим і авторитетність посади його мера. Не один і не два попередники шефа балотувалися на президентських виборах. Хоч ніхто з них, зрештою, президентом так і не став, посаду мера чомусь і досі вважали єдиним шляхом до президентства.

Отже, десять днів минуло з того моменту, як у Хвана Сонхо похололо на душі від слів мера, як шкірою пробіг холодок від відчуття його руки на своєму плечі. Це відчуття ніби залишилося з ним, супроводило його довгий переліт. Воно не зникло й зараз. Десять днів — час не великий і не малий. Для однієї справи забагато, для іншої замало. Та явно недостатньо для того, щоб завершити справи, яким присвятив роки, перед тим, як переїхати до далекої країни, де нема нічого й нікого знайомого тобі. Бобо була втричі менша за площею і вдвічі — за кількістю населення у порівнянні з його тримільйонним містом. Офіційна назва — Демократична Республіка Бобо. Довгі роки її землі переходили з-під гніту однієї європейської держави до іншої. Здобула незалежність після Другої сві-

тової, та невдовзі її території охопила нова війна, цього разу громадянська. Політична ситуація так і лишалася геть нестабільною: взяти хоча б нещодавній державний переворот. Столиця — Бобо, однойменне місто та єдина адміністративна одиниця Республіки. Кожен громадянин Бобо — мешканець столиці. Такий він, прихисток Сонхо на наступні шість місяців, або ж, за словами мера, на «п'ять місяців і дев'ятнадцять днів». Може, трохи довше доведеться тут просидіти. А може, і не трохи. Намагався придушити в зародку те лихе передчуття. Та на те воно й передчуття, щоб його відчувати — так просто не придушиш. І все ж, чоловік намагався не думати про те, що на нього чекає у майбутньому. Хіба ж хто впевнено скаже, що йому принесе завтрашній день? Ти сьогодні і ти завтра — чужі люди. А про чужинця відомо мало. Уявляти його собі — все одно, що малювати в повітрі. Справа невдячна. На чуже не маємо права посягати. Спрямовуючи думки в цей бік, Сонхо старався жити тут і зараз, ставив за мету пережити бодай сьогоднішній день. А там і не помітить, як пролетить час. Затамувавши цю надію глибоко в серці, покидав усе, до чого звук, прямував у невідоме.

Із моменту переїзду почував себе порожньою торбою. Сам спорожнив цю торбу, бо все, що носив у ній в Кореї, тут не стане в пригоді. Поки жив у тому мегаполісі, все наповнював і наповнював її, наче вважав те за сенс свого життя. Хоча, ні, нічого він не вважав, лише бездумно, як за інерцією, бгав абищо всередину. І вона, та торба, завжди була повна, як, утім, у кожного мешканця того міста. Та хоч як наповнюй, чогось завжди бракувало, і від того млоїло на серці. Чи дійсно весь вміст торби йому потрібний, він і сам не знав, та й не треба було йому те знати. Байдуже чим, головне — заповнити. Бо інакше житимеш у тривозі. Бо всі так звикли. Ним рухав не власний розум, а інерція,

він не думав сам, а імітував інших. Машинально вкладав у свою торбу те, що бачив перед собою, що ще не забрали інші, а сам і не знав, яка частка з усього того дійсно чогось та й варта. А тепер, коли залишив позаду царину інерції та імітації, у голову закрадалися смутні підозри.

Лишалось тільки припускати, чим тепер наповнювати свою суму. Та Сонхо й припускати не хотів. Ба більше, і не збирався тепер заповнювати порожнечу. Що він знає про цю країну, окрім того, що він тут уперше? А найголовніше — чим йому тут займатися? Відсутність справ — ось і все, що він знав про щонайменше п'ять місяців і дев'ятнадцять днів свого майбутнього, ось і все, у чому був певен. Відсутність обов'язків та порожнеча в його торбі взаємопов'язані: нічим не заповнений графік ішов у комплекті із цим чужим містом. Не йому належали ці п'ять місяців і дев'ятнадцять днів. Не він вирішував, як планувати свій час. Особливо тепер, у Бобо, хоча й не скажеш, що колись було інакше. Право розпоряджатися його часом, далєбі, належала мерові, його так званому шефові. Одне слово шефа — і Сонхо зможе повернутися на батьківщину. Це факт. А те, скільки чекати до цього моменту — лише гіпотеза. Сонхо не відчував і навіть не очікував, що якимось дивом усе скінчиться раніше. Хоча й не відчував та не очікував, що цьому точно не бути. Передчуття й очікування не входили до його повноважень.

Бувало, споглядає морські хвилі за вікном готельного номера чи намагається впихнути в себе місцеву страву, приправлену незвичними його носові спеціями, та, ніби хто його загіпнотизував, раптом як забурмоче: «Порожня торба — от хто я» та й зітхне, коли ледь-ледь, а коли глибоко, коли немов змирившись з абсурдністю ситуації, а коли ніби враз втративши відчуття реальності всього, що з ним відбувається. Проте, так чи інак, дійсно був, що та

порожня торба. І звісно ж, ніхто, окрім нього самого, не чув тих слів. Прагнення заповнити порожнечу — природне, властиве людині бажання. Ясна річ, чимось, та почне сповнюватися його торбина. Але ще ясніше те, що він і гадки зеленої не мав, що ж опиниться у списку речей, які в торбину вкладуться.

Життя в мегаполісі породжувало в Сонхо багато бажань, однак, небажаного теж було достатньо. День у день мусив багато чого робити і мусив багато чого не робити. Бувало, нехтував тим, чим не можна було нехтувати, і брався за те, за що не варто було братися. Завжди в оточенні людей, яких мав втішати, критикувати, залякувати, завжди під завалами документів, які мав подати, прийняти чи повернути, завжди дає, отримує чи відмовляється від грошей, можливостей, подій. Коли в центрі, коли на периферії, коли в центрі, що на периферії. Справи, папери й люди. Амбіції, підозри й змови. У цьому коловороті він прагнув чогось, боровся, йшов на поступки. У цьому коловороті гарчав і шепотів, готував іншим пастки та попадав у пастки інших, усміхався з ножем за спиною та натрапляв на приховані за усмішкою ножі. Ось що рухало ним, ось чому підкорявся. Його стараннями, може, й видавалося навпаки — немов він керував тим коловоротом, підкоряв його собі, — та хіба завжди все так, як здається на перший погляд? Як багато інших, таких, як він сам, були частинкою, деталлю того механізму, який управляв ним, панував, мав владу над ним, який визначав його роль, його статус. Він належав обставинам довкола себе, а не обставини залежали від нього, як можна було б подумати. Вони вказували йому на його місце, встановлювали правила, навіювали йому, що за їх межами він — ніхто, пусте місце, порожня торба, тож він відчайдушно чіплявся за ті рамки. Мав робити свій внесок у роботу механізму, частиною якого себе вважав.

Хотів того чи ні, та іншого вибору не мав. Коли ціль — вижити, не час питати, чого хочеш, а чого ні.

Не охоплена коловоротом амбіцій, підозр та змов, не оточена людьми, яких має втішати, критикувати, залякувати, не завалена документами, які має подати, прийняти чи повернути, закрита для грошей, можливостей, подій, які треба дати, отримати чи від яких відмовитись, нова реальність, яка вималювалася за якихось кілька днів, не сприймалась як реальність. Від абсолютної тиші нічим не заповненого часу дзвеніло у вухах, бо він надто довго жив у світі безкінечних завдань, припливів та відпливів людей, паперів, грошей та можливостей, що вже й геть забув, як це, бути поза межами їхнього впливу. «Сприймай це як відпустку. Ти ж тільки й робив, що гарував. Вважай за винагороду», — казав до Сонхо шеф. Що й варто було від нього очікувати. І, певне, у той момент не обійшлося без поплескування по спині. Бо шеф частенько так робив. То був водночас і вияв довіри, і прохання довіритися. Для Хвана Сонхо отримане не було ані відпусткою, ані винагородою. Віддав заповнену ущерть суму, натомість отримав пустопорожню. Поки що йому було не до роздумів про прибуток та втрати. Тільки в одному був певен: порожня торбинка явно легша за повну.

2

Сам собі дивувався, коли, зрештою, прийнявши той факт, що не може не покинути Корею, подумав саме про це місце. Його не було серед трьох міст, що запропонував шеф, які, звісно ж, хоч і не були схожі на його мегаполіс, та все ж, і не відрізнялися настільки разюче. Усвідомив це, тільки коли вислухав звіт Сона, такого ж, як він, підлеглого шефа.

— Куди-куди, кажеш? — запитав мер, додавши, що про Бобо чує вперше. — Ну і де ця Бобо?

Підняв слухавку і наказав принести мапу світу в його кабінет, де вони усамітнилися із Хваном. Як карта вже лежала на столі, Сонхо окреслив пальцем невелике коло.

— Та де? Де вона? — перепитав шеф, нахилиючись нижче над мапою.

Ніде не було позначки «Бобо».

— Має бути десь тут, — тицьнув Сонхо в точку, де суша межувала з морем.

У його голосі відчувалася невпевненість.

— І чому ж саме Бобо? — поцікавився мер і наморщив лоба.

Така вже була його звичка: у моменти, коли мав прийняти важливе рішення, між бровами завжди пролягала складка. Як і тоді, коли мав підозри щодо намірів співрозмовника. На частку секунди Сонхо здалося, що тепер шеф підозрює його, та нічого не міг із собою вдіяти: викласти перед мером справжню причину свого вибору не міг аж ніяк. Не надто вірив, що його слова пролунають переконливо, що шеф знайде в них хоч якусь логіку. Однак не міг і сказати, що назва країни просто спала йому на думку. Це-бо свідчило би про його безвідповідальність. Тож на питання мера відповів так: «Бо це ідеальне місце для втілення нашого проєкту». Слово «проєкт» вимовив особливо чітко, акцентуючи на ньому увагу.

— Про Бобо ніхто й чути не чув. Нікому в голову не прийде, що я можу там опинитися. Саме те, що нам потрібно.

Складка між брів зникла, та дивився шеф усе ще недовірко, неначе намагався розгледіти щось, за що можна ухопитися, в погляді Сонхо. Однак обличчя підлеглого виражало аж нічогісінько, та й не приховував він, звісно, нічого. Так і не помітивши нічого підозрілого, шеф проказав:

— Подивимось-подивимось. Навряд чи б ти обирав бездумно.

Два дні по тому відбувся невеличкий брифінг щодо перспектив перебування у Бобо між Хваном Сонхо, мером та Соном, незмінним радником мера, що, як тінь, супроводжував його з перших кроків у царині політики. Все, як Сонхо й очікував. Перше, що злетіло з вуст колеги: «Ситуація в тій країні нестабільна». Сон доповів про тривалу внутрішню війну, що охопила Бобо після здобуття незалежності від колоніального правління європейських держав-сусідів у середині минулого століття, про деспотію та автократизм чинної правлячої верхівки, яка прийшла до влади внаслідок військового перевороту. Не забув додати й про те, що ситуацію не назвеш стабільною і через невпинні конфлікти послідовників двох різних релігій, що сповідує населення Бобо. Влада Кореї запровадила суворі обмеження на подорожі до Бобо, вбачаючи у тому небезпеку для своїх громадян. Ключовими галузями економіки є сільське господарство та гірничо-промисловість. Переважає видобуток титану, міді, олов'яних руд. Рівень життя низький, розрив між багатими й бідними величезний. Громадян Кореї, що б проживали в Бобо, немає жодного, навіть консульство не відкривали. Переважна частина території межує з морем. На території Бобо багато переселенців із сусідніх держав, що, тікаючи від війн та переслідувань, знайшли там тимчасовий прихисток, заки емігрувати до більших за територією та кращих за рівнем розвитку країн. Бобо відома своїм центром розміщення переселенців, розташованим на самому узбережжі, що його засновано за підтримки міжнародних організацій та урядів розвинутих країн.

— Клімат не найсприятливіший. За пів року різниця температур може сягати тридцяти градусів, — не зупиняв-

ся Сон. — Туризм не розвинений. Причина цьому, знову ж таки, питання безпеки. До прикладу, в нас, у Кореї, як я вже зазначив, діє заборона на подорожі до Бобо.

Шеф ніби й не прислухався до промови Сона. Певне, вже встиг усе це почути до того, як викликати Хвана в свій кабінет, а тепер лише хотів простежити за його реакцією. Що то за країна, чи безпечна для відвідування, чи ні, шефа не турбувало. Для нього, як, утім, і для Сонхо, ця інформація не мала жодного значення. Головне, щоб там можна було залягти на дно. Хван-бо туди їхав не туристом, мер-бо його туди не в подорож відправляв.

— Оце ти знайшов! Просто чудово. Дійсно, як і кажеш, ідеально для нашого проєкту. Хто додумається там шукати? Та все ж, чому саме Бобо?

Сонхо відчував: мер жадає витягнути з нього більш конкретне, детальне пояснення, хоче позбутися залишків своїх підозр.

— Кажуть, небо там ясне, та й завжди сонячно, — позбавленим емоцій голосом мовив собі під ніс Сонхо.

— Хто таке каже? — перепитав шеф.

Сонхо уникав дивитися йому у вічі, колега ж вставив своє занудне слово:

— Іншими словами, там страшенна спека, правильно вас розумію?

Хван Сонхо лише мовчазно кивнув. Питання мера залишилося без відповіді: Сонхо не вважав за доречне розповідати, звідки він взяв цю інформацію, та, найголовніше, він більше, ніж будь-хто ще, здивувався словам, що зірвалися з його ж язика. Шеф, який ще певний час із підозрами у погляді впивався у підлеглого очима, зненацька вибухнув реготом.

— А що, звучить непогано: небо ясне, завжди сонячно. Та й наші туди не літають. Правильно? Нема там наших,

га? Оце знайшов так знайшов! Скажи? — шеф перевів погляд на Сона.

— Будемо сподіватися, що дійсно все не так і погано, — мовив той, у свою чергу, ошкірившись на Хвана.

Мер вкотре поплескав Сонхо по плечу. Про його вибір більше не питав ані слова.

Минуло чотири дні, і Хван вже мав на руках візу строком на рік. Тоді й почув від шефа, відчуваючи плечем його долоню: «Пів року — це, звісно, не один-два дні, та й не рік. Власне, від сьогодні лишається п'ять місяців та двадцять дев'ять днів». Строк, про який казав мер, — час, що залишився до перевиборів, до дня, коли шеф має знов стати мером цього тримільйонного міста. Про провал навіть думати не можна, адже таке не передбачено його грандіозними політичними амбіціями. Перемога на місцевих виборах має стати наріжним каменем його кар'єри, запорукою досягнення головної мети, яка роками вимальовувалася в його голові — обійняти посаду найвищого рівня. І Хван Сонхо був одним із тих небагатьох наближених до нього осіб, які допомагали вимальовувати ту мету.

— Чи уявляєш собі, як я тобі вдячний? Не кожен ладен піти на таке. Можна вважати, перемога в нас у кишені. Твоя жертва не буде забутою. Я не забуду, ніхто з наших людей не забуде.

Шеф радив сприймати цей немалий строк як «відпустку» та «винагороду». Та ні радник, ні одержувач поради, поклавши руку на серце, не назвали би цю пораду гарною. І шеф, і Сонхо, і всі так звані «їхні люди» поділяли одну й ту ж думку: від цієї несподіваної відпустки, цієї винагороди, що звалилася Хванові на голову, не відмовитися, її аж ніяк не уникнути.

Сама ідея належала Сонхо. До виборів лічені місяці, а довкола мера розгорається корупційний скандал. Якщо

його не зам'яти, бери участь у виборчій гонці чи не бери — результат один. Настільки велику суму вклала в руку мера одна будівельна компанія. Команда «Грін», відповідальна за проведення виборчої кампанії шефа, не могла допустити поразки, а отже, терміново потрібен був план. Заперечувати чи утримуватися від коментарів — не варіант, ситуацію так не врятуєш — це розуміли всі. Звісно, беззахисними, не готовими до атак опонентів вони ніколи не були. Але зараз — інша річ. Період виборчої кампанії — особливий, непередбачуваний, магічний час, коли з мухи роблять слона, а через ланцюжок дрібничок світ стає догори дригом.

Завжди будуть люди, незгодні з тобою, з протилежними думками та позицією, і простіше приручити крокодила, аніж переконати їх у чомусь. Існування опозиції лише слугує маркером того, що ти — політичний діяч. І ніяк не вказує на те, що ти — погана людина. На світі є добрі й погані люди, а також є політики. Завжди знайдуться ті, хто з піною в роті критикуватимуть кожен твій крок, як і ті, хто не стомиться співати тобі дифірамби. Тож дивуватися нема чому: шеф Сонхо — політик, і скандал — явний тому доказ. Одні вірять кожному його слову, хвалять кожен вчинок, поки інші несхвально хитають головами й не довіряють ні на йоту. Недовірливим важко навіть уявити собі, що мер сказав би щось слушне або вчинив гідно, ніби це неможливо, а то й навіть ненормально для такого, як він. Прихильники ж слова злого не скажуть, хай наскільки явно нищими будуть його вчинки чи слова. Їм, своєю чергою, важко собі уявити, щоб мер сказав щось незугарне або вчинив гидко, ніби саме це вже неможливо, це ненормально. Спершу людей цікавить не що зроблено, а ким зроблено. І залежно від відповіді, не від характеру дії, а її виконавця, автоматично змінюється їхнє ставлення

до ситуації. Один і той самий вчинок в очах одних стає неприпустимою помилкою, інших — єдиним можливим вибором, або ж навіть виявом хоробрості. Куди там розмірковувати, аналізувати. Одразу до висновків. І такі-от нічим не обґрунтовані висновки не лише впливають на особисту думку, а й викривляють дійсність, породжують хибу й ілюзію. Ось вам і політична буденність.

Виправдовуйся, приховуй правду, відповідай ударом на удар — і те породить підозри. Як не приборкуй, опозиція не сидітиме на місці. Наче гриби після дощу, повискакують свідки, підозри, докази. Кинешся в поті чола з тим розбиратися — результати виборів і сліпому видно. Непевний, як трясовина, шлях простягається перед очима в цей час. Не варто рушати тією трясовиною без підготовки. «Не можна залишати хвости», — звернувся шеф до своєї команди. Всі як один пристали на цю думку. Нарада принесла багато ідей. Ніж захищатися, ліпше знищити саму загрозу, щоб не потонути в завалах, треба ті завали розчищати. Ніж доводити, хто правий, а хто винний, і виправдовуватися, краще знищити яблуко розбрату. Хочеш переконати доказами й виправдовуваннями — готуйся бути облитим брудом. Сподіватися на те, що виборці розпізнають істинну природу того бруду, не варто, та й часу не так багато — ось що виснували на нараді. Головне не те, чи дійсно шеф завинив, припустився настільки грубої помилки. Передбачити й завчасно підготуватися до нападів опонентів — ось головне завдання. Тільки наївний буде сподіватися на те, що їх можна переконати.

Хай як шуміли опозиція та ЗМІ на тему кругленької суми хабаря, ніхто, навіть вони, не могли заперечити, що компанія, якій у результаті такої оборудки довірили будівельний проєкт, блискуче б з ним впоралася. Справа ж у хабарі, не у спроможності фірми. «Та компанія і без підку-

пу спокійнісінько обійшла б усіх конкурентів», «хабар ніяк не вплинув на процес відбору» — ну і хто в таке повірить, хай то навіть буде правдою? Політика — справа витратна, грандіозні плани політиків — справи грандіозно витратні. Та навіть заради великих грошей, великих планів, шеф би не допомагав жалюгідній конторці без перспектив. Річ не у справедливості, а у здоровому глузді. «Не вір на слово» — його залізне правило. Він — не настільки нищий, щоб брати підозрілі гроші від підозрілих людей. Для великих справ потрібні великі кошти, тож і не взяти, коли дають, не можна, проте, не від тих, у чийх спроможностях можна засумніватися, які не заслуговують на привілеї навіть за астрономічні суми. У всьому співпрацювати тільки зі спеціалістами — такою логікою керувалася команда «Гірін». Коли за великі гроші некваліфікована особа чи компанія отримує можливості, *тоді* це хабар. Такі гроші ні брати, ні давати не варто. Бо так можливості втрачають кваліфіковані кадри, ті, хто дійсно мають на них право. За логікою команди, якщо дати зелене світло майстрам своєї справи (кваліфікованим та авторитетним особам та компаніям), які й без підстраховки вибороли б фінансування, то ніхто нічого не втрачає, а отже, навіть якщо у справі й вплутані не малі гроші, хабарем їх не назвеш. Та й гроші ці, на думку шефа, мали піти на добру справу, а не бути розтриньканими на матеріальні блага, зайві розкоші та розваги, за чим він суворо й стежив. Хоча «суворо» не зовсім те слово. Шеф був пильним, не обділяв увагою жодну деталь, не втомлювався примовляти: «Щоб жодної підстави прискіпатися не було» або ж «Пам'ятайте: хай що б робили, рано чи пізно це може стати комусь поперек горла. Адже перед нами велика мета та довгий шлях». Тож кошти відкладалися на ту мету та шлях, про які він казав, формували такий собі фонд, капітал.

Однак такою логікою звичайних людей не переконаєш. Спершу з'являться підозри, далі — підживлена ними кристика. Як тут переманиш на свій бік? Члени команди «Грін» не були настільки дурними, щоб не передбачити наслідки. Стратегія «бий просто в лоба» не завжди спрацьовує. Бути відвертим у певних ситуаціях — собі ж могилу рити. Чесність — не завжди цінна риса. Коли-не-коли приховування правди може стати фатальним рішенням, а інколи все залежить від майстерності, з якою правду приховати. Те, що схвально характеризують як відвертість — в одну мить стане підставою для кпин. Чесність — гарна зброя для оборони, проте обороняючись супротивника не перемогти. Всі в команді те знали. Саме тому ідею переконати виборців «щиро вибачившись» та нагодувавши їх виправданнями, відікли одразу. Не чесність, а майстерність. Ось, що було їм потрібно. Адже політика — це не про дебати на тему істинного та хибного, а про їхню імітацію і про створення праведного образу, не про те, щоб бути гідною людиною, а про імідж такої людини, щоб розмахувати ним, як тим прапором, навсібіч. Опинитись у тому місці, у той час, підняти правильний прапор — три кроки на шляху до успіху. Помилишся з прапорцем — тобі кінець. Так само, як і якщо обереш недоречний час або ж місце. У тому місці, у той час, правильний прапор! Команді шефа лишалося тільки не помилитися з прапором.

«Хвіст» за собою вже залишили. Часу вагатися не було. Як тут вчинити? Опозиція вже почала атаку з метою повісити на мера ярлик «корумпованого політика», журналісти забігали у пошуках матеріалів для статей. Викриття, що так і сипалися звідусюди, непрямі докази, які не втомлювалася наводити недружньо налаштована преса, вималювали не надто райдужні перспективи для кампанії. Якщо так і далі піде, начитавшись тих статей, громад-

ськість вимагатиме відкриття судової справи, а шпальти газет пістрявітимуть фотографіями мера у прокуратурі. Мовчанкою, запереченнями чи виправданнями справу не залагодити, тож у команді «Гірін» день і ніч ламали голову й гнули спина над планом вирішення проблеми. Зрештою виснували: якщо дедалі несприятливішої ситуації не зарадити, певна «відповідальна особа» має на певний час зникнути з поля зору громадськості. Рішуче відрізати «хвоста» — от що треба. Щоб так: і комар носа не підточить. Інакше кажучи, обрати цапа-відбувайла й всадити його одного в баюру. А тоді він зникне разом з усіма документами, таємницями, разом із правдою. Ідеально замете за собою сліди. І до самісіньких результатів виборів ніде не засвітиться.

Остаточне рішення запропонував Хван Сонхо. Ідея не була чимось свіжим і нечуваним, хоча народилася вона наприкінці тривалих нарад і дискусій. А тривалими вони були не через пошук нового, а через пошук прийнятних за складністю реалізації ідей. Не раз і не два було таке, що в момент, коли авторитету впливової особи чи організації щось серйозно загрожує, хтось бере на свої плечі всю відповідальність, описуючи це в прощальній записці, а коли й без записки, одним своїм виглядом продемонструвавши каяття, йде на відчайдушний крок. Хоча за шоком така новина одразу ж викликає підозри й обурення, така стратегія ніколи не підводила, коли треба було приховати незручну правду. Про інцидент уже не говорять, бо мораль не дозволяє говорити погано про небіжчиків. І все ж, хіба все завжди йде за планом? Ба більше, хай якою б ефективною була стратегія, кому приємно таке планувати, кому легко погодитися стати виконавцем такого плану? Та й, по правді, чи не падає ефективність того, що зроблено з-під палиці?

Звісно, Хван Сонхо не пропонував комусь із колег пожертвувати своїм життям. Його ідея полягала в тому, що хтось із них візьме провину на себе й заляже на дно до кінця виборів. Безслідно зникне. Всі до єдиного погодилися з тим, що, приховавши винуватця, зможуть досягти майже такого ж ефекту, як від принесення його в жертву. Питання тільки одне: хто візьме на себе цю роль? Коли Сонхо висловлював свою пропозицію, то не очікував, що саме він стане цапом-відбувайлом, зникне без сліду й забере із собою підозри, документи, таємниці, правду. Навіть не уявляв собі такий сценарій. Правила не стосуються того, хто їх придумав. Хто б став придумувати те, що обмежуватиме його життя? Ніхто не ритиме собі ж яму. Кажуть же, що людина планує, та не людина керує. Сонхо чомусь не подумав, що будь-хто, окрім шефа, може стати кандидатом на роль у його плані. Тільки над шефом єдиним не могла аж ніяк нависнути така перспектива. Ніщо не перешкоджало автору плану стати його виконавцем. Так-то воно так, і все ж, чому вибір впав саме на нього?

3

Залучати чужака — зась. Перше правило, яке встановив шеф. Щоправда, на цьому наголошував і Сонхо на нараді. Поняття «відповідальна особа», що фігурувало в його плані, просто натякало: людина має бути «своя». Людину з вулиці до відповідальності не притягнеш, внутрішні справи команди сторонніх не стосуються. На стіні одинадцятого поверху будівлі «Гірін» — а саме там був їхній офіс — красувалася табличка «Стороннім вхід заборонено». Не свій — не пройдеш. Усі, хто зайшов — свої. Отож і відповідальна особа має бути своєю людиною, інакше — нуль ефекту.